

ція самостійного навчання, за умов відсутності семінарських занять та одночасного знаходження на практиці. Студенту, який за чотири роки навчання в бакалавратурі при підготовці до іспиту був зорієнтований на вивчення теорії (2/3 структури екзаменаційного білета), надзвичайно важко перейти самоперебудови та самонавчання, що є необхідною умовою у виявленні та набутті практичних професійних навичок. Застосування новітніх технологій у навчанні магістрів попередніх років (Internet, WEB-забезпечення дисциплін дистанційного навчання) засвідчує низьку ефективність їх використання студентами, що зводиться лише до пошуку готових рефератів, або копіювання текстів лекцій. Подібний підхід до навчання унеможлиблює освоєння механізмів самонавчання, що стає фундаментальною вимогою до будь-якого спеціаліста у глобальній економіці.

На наш погляд, відповідно до вимог Болонського процесу, при розробці бакалаврських і особливо магістерських програм, слід більше приділяти уваги саме вмінням та навичкам, що набуваються студентом у процесі навчання. Забезпечити це можливо шляхом визнання модульного контролю єдиною формою контролю рівня оцінювання знань і, насамперед, вміння та навичок їх застосування у практичних задачах. При цьому, структура модульного завдання не повинна включати теоретичні питання чи тестові завдання, а має базуватися на ситуаційному комплексному завданні, що дозволяло б студенту при його вирішенні продемонструвати індивідуальність, фундаментальність та практичність набутих знань.

Ю. І. Коновалов, канд. екон. наук, старш. викл.,
кафедра управління персоналом

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ФАХІВЦІВ

Розуміння процесів формування соціально орієнтованої ринкової економіки, спрямованої на утвердження принципів соціальної справедливості — необхідна умова підготовки висококваліфікованих фахівців-економістів. Проблеми соціальної політики і соціального захисту повинні вивчатись як у курсах соціально орієнтованих навчальних дисциплін, так і в спеціальних навчаль-

них дисциплінах з підготовки бакалаврів і магістрів усіх спеціальностей. Це допоможе економістам застосовувати отримані знання в практичній діяльності під час роботи у будь-якій галузі і у будь-якій ролі (наймані працівники, керівники, роботодавці). При підготовці даної роботи була здійснена спроба проаналізувати навчальні програми КНЕУ всіх спеціальностей з точки зору наявності дисциплін повністю, або головним чином присвячених проблемам соціальної політики і соціального захисту, а також уваги, що приділяється цим проблемам в усіх інших «не соціально орієнтованих» дисциплінах, що викладаються бакалаврам та магістрам.

Треба відзначити, що викладачами КНЕУ розроблена велика кількість якісних теоретичних і практичних навчальних дисциплін, спрямованих на вивчення соціальних проблем. Наведемо перелік назвавши спеціальності, яким вони викладаються, і те, чи є вони нормативними.

Нормативними для бакалаврів є лише «Соціальна політика» (спеціальність 6109), «Трансформаційна економіка» (6101), «Соціальна статистика та демографія» (6110), «Трудове право» (6601). Всі інші — вибіркові: «Право соціального забезпечення» (6601), «Системний аналіз соціально-економічних процесів» (6110), «Прогнозування соціально-економічних процесів» (6102), «Соціально-економічний механізм технологічних трансформацій» (6101).

Всі спеціальності можуть вибрати «Соціальну економіку», «Соціально-економічну безпеку» та «Людський розвиток». На жаль, під час короткого дослідження не аналізувалась статистика того, як часто вибираються бакалаврами ці дисципліни. Цілком можливо, що кількість студентів, які отримали підготовку з цих питань, незначна. Напевно можемо знати тільки те, що всі студенти мають можливість вивчати деякі важливі питання соціальних відносин, соціального партнерства та соціального захисту в кількох темах лекцій та практичних занять дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносина», що є нормативною для всіх спеціальностей.

Важливо мати на увазі, що соціальним проблемам не приділяється достатньо уваги і в спеціальних дисциплінах бакалаврів. Наприклад, серед питань до Державних іспитів бакалаврів факультету банківської справи соціальної тематики стосується лише одне питання «Соціальний аналіз інвестиційного проекту», юридичного факультету — також одне: «Правове регулювання податкових соціальних пільг».

Під час підготовки магістрів КНЕУ справа виглядає наступним чином. На всі програми магістерської підготовки припадає всього три «соціально орієнтовані» дисципліни: для спеціальності «Економічна теорія» це нормативна «Соціальна економіка» і вибіркова «Соціологізація і гуманізація економічних відносин», а для спеціальності «Державне управління економікою» — нормативна «Соціальна інфраструктура і політика». Само собою в магістерській програмі «Менеджмент персоналу» таким дисциплінам завжди приділялось велике значення як профілюючим.

Завдяки тому, що дисципліна «Менеджмент персоналу» є нормативною для всіх магістерських програм університету, студенти всіх спеціальностей отримують знання з деяких соціальних питань, що входять до цього курсу (теми: «Соціальне партнерство в організації», «Створення сприятливих умов праці», «Мотивація та стимулювання персоналу»).

В інших дисциплінах магістерської підготовки питання, що пов'язані із соціальним захистом і соціальною політикою, розглядаються рідко. Вони практично відсутні в тематиці рефератів та МДР, завданнях для проходження практики та самостійної роботи, серед питань іспитів, розгорнутих програм дисциплін, темах лекції та практичних занять. Разом з тим, відзначимо дисципліни тих магістерських програм, де ці питання представлені досить широко: «Аграрна політика» (теми дисциплін, завдання), «Державне управління економікою» (аналітичні завдання, теми МДР та рефератів, завдання дисциплін, питання що охоплюють зміст робочої програми), «Управління державними фінансами» (зміст виробничої практики, теми дисциплін та МДР). Вважаємо дуже корисним включення в програми дисциплін питань правового та соціального захисту працівників даної галузі. Так, у програмі «Управління митною діяльністю» є тема «Проходження служби та соціальний захист працівників», у програмі «Державне управління економікою» в дисципліні «Державна служба» — тема «Правовий захист держслужбовця».

Виходячи з усього викладеного вище, можна запропонувати такі заходи для посилення уваги до ролі соціальних проблем в освітніх програмах економістів:

- сприяти вибору студентами дисциплін, що вивчають проблеми соціальної політики та соціального захисту;
- включати такі питання до програм усіх інших дисциплін і програм держіспитів бакалаврів;
- збільшити кількість соціально орієнтованих тем рефератів та магістерських дипломних робіт;

— при написанні дипломних робіт вимагати від студентів не тільки економічного чи фінансового, а також соціального аналізу та обґрунтування заходів, які вони пропонують;

— включати до спеціальних курсів теми, що стосуються соціального захисту працівників відповідної галузі та діяльності галузевих профспілок.

Р. С. Коршикова, канд. екон. наук, доц.,
кафедра обліку підприємницької діяльності

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Ринкові перетворення, що тривають в Україні, створили необхідні передумови для здійснення кардинальних змін у бухгалтерському обліку. Це знайшло відображення у Програмі реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 р. Як зазначено в цьому документі, головним завданням трансформування обліку є приведення вітчизняної системи бухгалтерського обліку і звітності у відповідність до реалій ринкової економіки та міжнародних облікових стандартів. Вирішення поставленого завдання, перш за все, потребує належного кадрового забезпечення. Крім того, все більше українських підприємств віддають перевагу фахівцям, які мають міжнародні сертифікати за різними програмами (DipIFR-ACCA, CAP/CIPA, CFA, CIMA тощо).

Отже, існуюча ситуація вимагає, щоб магістерська програма «Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю», запроваджена у вищих навчальних закладах, була спрямована на формування у студентів не тільки цілісної системи знань у сфері вітчизняного обліку, але й створювала у них надійну теоретичну базу з питань міжнародного обліку. Важливим кроком у цьому напрямі є введення на облікових факультетах такої дисципліни, як «Міжнародні стандарти фінансової звітності» (далі МСБО/МСФЗ), яка поряд з іншими спеціалізованими курсами — «Облік зовнішньоекономічної діяльності» та «Облік у зарубіжних країнах» — дозволить підняти на якісно новий рівень кваліфікацію майбутніх магістрів.